

c) Ha a Föld egyenlítője körül szorosan spárgát vonunk, azután ebbe földünk be egy méterny spárgadarabot, mekkora lesz most a föld és spárga közötti hézag?

A német irodalomban sok, idevágó munka jelent meg a legutóbbi időben is, egyik másik újabb kiadásban:

G. Kowalewszky: *Alte und neue mathematische Spiele*. Eine Einführung in die Unterhaltungs-mathematik. A könyv utasítást ad matematikai játékok elkészítésére, amivel a gyakorlati tanítónak tesz jó szolgálatot. A játékok elméleti tárgyalásával pedig a matematikust szolgálja.

W. Ahrens: *Mathematische Unterhaltungen und Spiele*. Matematikai játékos problémák és eszközök, matematikai indokolással.

A. Schaefer: *Die magischen Quadrate*. A bűvös négyzetek előállítására ad könnyen érthető útbaigazítást.

W. Lietzmann u. V. Trier: *Wo steckt der Fehler?* Matematikai csalódások és hibák.

W. Lietzmann: *Trugschlüsse*. Igen tanulmányos hamis következtetések, amelyek a tanításban igen jó szolgálatot tehetnek.

Heinrich Kempinsky: *Erst denken dann rechnen*. Tréfás számtani feladatok, érdekes számok és számösszefüggések gyűjteménye. Az alsófokú számtantanítás hasznát veheti.

Bruno Rüger: *Heitere Rechenstunden*.

Szenes Adolf.

LAPSZEMLE

Orsz. Középsz. Tanóregyesületi Közlöny. A Közlöny februári száma Pintér Jenő elhunyt kir. főigazgatónak és irodalomtörténeti tudósunknak szentelt lapjait. Ennek a kiváló tudósnak és magyar büszkeségnek méltó emléket állítanak soraikban Bernolák Kálmán, Marczinkó Ferenc és Alszeghy Zsolt.

A márciusi számban „Arany János elmaradt tanári kitüntetéséről” közlöl értékes adatokat Hajdú János. Értékét, nagyságát egy „gutgesinnt” felügyelő, bizonyos Mikulás János is elismerte és a legmelegebben kitüntetésre javasolta az osztrák uralomnak. A bécsi miniszterium azonban a „Walesi bárdok” költőjét nem tartotta erre a kitüntetésre méltónak. (Bizonyára kevesebb értéke volna ma szemünkben Arany Jánosnak, ha ezt megkapta és elfogadta volna.)

Vajthó László cikke: „Mit és hogyan kérdezzünk az érettségén magyarból?” Sok érdekes dolgot mond ebben a körben, amit meggondolnia nem érettségizető és alacsonyabb fokoz tanító tanárnak is érdeme megszívlelnie.

Kemény Ferenc egészen röviden ismerteti az amerikai módszereket. Első sorban a kissé régebbieket, mint a Dalton, a Howard, a Platoon, a Winnetka és a project módszerek lényegét. Azután a legújabb módszert, a progresszív nevelést ismerteti. Rövid cikkének lényege azonban az, hogy megállapítja 1. nincs egyedül üdvözítő módszer, 2. minden módszerben van

nak azonos elemek, 3. „minden pedagógus a maga módszerét dicséri“, 4. a legtöbb módszer rövid életű, mert csak kísérleti iskolákban használható. A módszerek ismerete szükséges a pedagógusnak. De ezekből azt kell kiválogtatnia, ami saját egyéniségének megfelel. Egyéniségét, azonban csak akkor érvényesítheti, ha tanítására kellően előkészült. A sikert a tanításban tehát csak a megismerés és a készültség biztosíthatják.

A 8. számban Csorba Zoltán írása, „*Tehetségkiválasztás*“ érdemel nagy figyelmet. A divatosná lett jelszó alatt elkövetett vagy elkövetendő baklövészekre és mellécúsításokra mutat rá, bár nem foglal állást ellene mereven. Érdekes az a megállapítása, hogy a témát először a református iskolák, majd az állam és végül a katolikus iskolák karolták fel. A 10—12 éves korban, tehát a tehetségvizsgálatok nálunk megállapított idején csak zenei, vagy matematikai zsenialitás nyilvánul meg. A többi csak a serdülés után. Zseniális pedig komoly vizsgálatok szerint a gyermekek 0.125%-a, tehát igen csekély része. (Ugy láttuk a múltban, hogy ez a csekélyszámú zsenialitás eddig is tudott érvényesülni.) A tehetség maga nem elegendő kíváncsi ahhoz, hogy valakit kiemeljünk különös kedvezésekkel. Ehhez a jellem kiváltsága is szükséges. (Saját megjegyzésünk: a szélhámosok általában igen kiváló tehetségek!) A cikkíró szerint a kiválasztás szükséges szempontjai: 1. testi kiváltság, 2. jellembeli kiváltság, 3. észbeli kitűnőség. Tehát nem „tehetség“, hanem személyiségvizsgálatról lehet beszélni. A sofförök képességvizsgálata egyszerű, mert szűkre szabott körben való alkalmasságot vizsgál. A középiskolai vizsgálatnál nem állhat egyetlen körülhatárolt követelmény korlátul. A testi alkalmasság vizsgálata aránylag a legkönnyebb. A jellemvizsgálat gépies módja teljesen tökéletlen, az amerikai tesztmódszer pedig a legalkalmatlanabb; a négy szemközti megbeszélés módszere pedig több időt kíván, mint amennyit ma rá fordítanak. A kérdések ekkor is sugalmazó erejűek. Különben is a jellem pontos megállapítására megbízható támpontok még ma sincsenek. Módszere tökéletlen. Az értelemvizsgálat is megbízhatatlan. A magyar gyermek fejlődése általában lassú. De nem is a jelen állapotot kell kutatni, hanem a fejlődés lehetőségét, ami a legbizonytalanabb valami. A vizsgálatra kerülők egész jövőendő élete a vizsgálók kezébe van téve. Felemelnek, vagy elsüllyesztnek. Az a legkisebb baj, hogy a vizsgálónak lelki gyötrelmei vannak. De a megvizsgáltak elesettjeinek örökké maradó csalódást és elkeseredést ajándékoz.

Viszont megszívlelendő a *Forgácsok* írójának szavai (kk. jelzéssel): „Nem lángelméket kell keresni, hiszen ezeket a gyermekkorban megtalálni nem lehet.“ „Meg kell keresnünk és fel kell nevelünk azokat a népi származású gyermekeket, akik alkalmasak a középosztályban beálló hiányok pótlására.“ Nemzeti jövőnk függ attól, hogy kellő létszámú és magyar gyökerű középosztály vessze majdan az ország ügyeit.

Faludi Ferenc cikke: „*Milyen legyen a szülői értekezlet?*“ Ismerteti a szülői értekezletek bevezetését kényszerítő okokat és a reávonatkozó rendelkezések néhány pontját. A szülői értekezleteknek a nemzet magára ébredésében fontos szerepe volt. Kapcsolat létesült az iskola és a család között.

Néhol azonban a szülői értekezletek céljukat tévesztve csak arra adtak tanároknak, igazgatóknak alkalmat, hogy nehezen érthető és hosszadalmas értekezésben csillogtassák nagy tudásukat. A résztvevőknek bizony szenvedés ezeket végighallgatni. Sok helyen a szülők szerepe tisztára passzív volt. Ha egy-egy szülő fel is szólalt, émelyítő dicsérő szavakat mondott az iskolára és tanári karára. Az egyik iskola módját ajánlja figyelemre. Ez szülői ankétot hív össze, amelyre a társadalmi olyan tagjait is meghívja, akik az iskolával szemben nem szülők. Elnöklésre az igazgató valamelyik szülőt kéri fel. A szülők vitabizottságot alakítanak előre, s így biztosítva van a tárgyhoz való szólás szülői részről. Egyszer-egyszer teastét rendeznek, amelyen tanulók szerepelnek egy kis műsorral. Ez a közvetlen érintkezési forma fel szabadítja a szülőket az iskolával és a tanárokkal szemben érzett gátlás alól. Látszólag itt is háttérben marad az iskola, pedig az egészen az igazgató a mozgatója és a lelke.

A 9-ik, májusi számban Ember István ad „*Világpolitikai helyzetképet.*”

Gyarmathi László cikke: „*Térszemléleti oktatás az új gimnáziumban.*” Foglalkozik a térszemlélet fontosságával, amely majdnem minden életpályán megnyilvánul. Ennek dacára az ábrázoló geometria nem kapott helyet a gimnáziumi tantervben. Némi pótléket adhat a II., VII. és VIII. osztályos mérési anyagnak, amely a testekről szól.

Kardeván Károly ismerteti „*A főiskolát végzettek létszámalakulását Németországban és magyar tanulságait.*” Kiderül, hogy bár több pályán kevesebb az arra jelentkező, és így az utánpótlásokban hiány lesz, legrosszabb a helyzet Németországban is, nálunk is a tanítóknál és tanároknál. A kérdés megoldása nálunk is csak az lehet, amit a németek látnak szükségesnek. A főiskolákra való jutást megkönnyíteni, sokkal több kedvezményt és támogatást nyújtani ösztöndíjakban, legfőképpen pedig ezeket a pályákat megfelelőbb fizetésekkel kívánatosá tenni. Amíg ugyanannyi iskolázással bíró lehet valaki (még több példát is sorolhatott volna fel Kardeván), addig csak kevesen fognak menni tanári pályára.

A Magyar Tanítóképző. A februári számban Mesterházy Jenő *Péterfy Sándor* kiváló pedagógusunkról emlékezik meg, ismertetve életét, működését és kiválóságát, aki az akkor még polgári iskolai tanítónőképzőnek nevezett iskolának is tanára volt. Többek között ő volt az Eötvös-alap megalapítója.

Irodalom c. fejezetében részletesen ismerteti Somogyi Józsefnek „*A faj*” című könyvét.

A márciusi számban Braun Angela tanulmányának címe „*Gyakorlatiasság a földrajzi tanításában.*” Főbb pontjai: I. Utasítások. II. A földrajz nevelő hatása. III. A gyakorlatiasság. IV. Taneszközök. A növendékek gyakorlati munkái. Forrásmunkái között dr. Udvarhelyi Károly két könyvét említi meg egyedül a magyar irodalomból. Csekő Árpád „*A mennyiségnyi trüszbeli képesítővizsgálati tételek kiválasztásáról*” ír.

Az áprilisi szám Tanai Antalnak: „*Az eszményi gyakorlatiasság a mennyiségnyi tanításában*” című értekezését közli. Az eszményi gyakorlatiasság többet jelent, mint egymagában a „gyakorlatiasság” kifejezés. Pél-